

Den tyske Invalideforsikring.

Den tyske Invalideforsikringslov af 13de Juli 1899.
Indberetning til den i Henhold til Lov Nr. 50 af 27. Marts 1903 nedsatte Kommission til Overvejelse af Spørgsmaalet om en almindelig Invaliditets- og Alderdomsforsikring. Af AAGE SØRENSEN, Sekretær ved Arbejderforsikrings-Raadet. Udgivet ved Kommissionens Foranstaltning. København 1905. G. E. C. Gad.

Ved Lov af 27. Marts 1903 nedsattes her i Landet en Kommission til Overvejelse af Spørgsmaalet om en almindelig Invaliditets- og Alderdomsforsikring. Efter Opfordring fra denne Kommission har Sekretær ved Arbejderforsikringsraadet, cand. mag. Aage Sørensen, givet en paa Selvsyn grundet Beretning om den tyske Invaliditets- og Alderdomsforsikring, om hvis Virke-maade Kommissionen havde ønsket nærmere Oplysninger.

Rækkefølgen i den tyske Arbejderforsikringslovgivning var som bekendt denne: først en Ordning af Sygeforsikringen (1883), saa af Ulykkesforsikringen (1884) og endelig Indførelsen af en Invaliditets- og Alderdomsforsikring i Henhold til Lov af 22. Juni 1889 (ændret ved Lov af 13. Juli 1899, efter hvilken den betegnes som en Invaliditetsforsikring). Invalideforsikringen var bestemt til, i alt Fald foreløbigt, at sætte

Den tyske Invalideforsikring.

Den tyske Invalideforsikringslov af 13de Juli 1899.
Indberetning til den i Henhold til Lov Nr. 50 af 27. Marts 1903 nedsatte Kommission til Overvejelse af Spørgsmaalet om en almindelig Invaliditets- og Alderdomsforsikring. Af AAGE SØRENSEN, Sekretær ved Arbejderforsikrings-Raadet. Udgivet ved Kommissionens Foranstaltning. København 1905. G. E. C. Gad.

Ved Lov af 27. Marts 1903 nedsattes her i Landet en Kommission til Overvejelse af Spørgsmaalet om en almindelig Invaliditets- og Alderdomsforsikring. Efter Opfordring fra denne Kommission har Sekretær ved Arbejderforsikringsraadet, cand. mag. Aage Sørensen, givet en paa Selvsyn grundet Beretning om den tyske Invaliditets- og Alderdomsforsikring, om hvis Virke-maade Kommissionen havde ønsket nærmere Oplysninger.

Rækkefølgen i den tyske Arbejderforsikringslovgivning var som bekendt denne: først en Ordning af Sygeforsikringen (1883), saa af Ulykkesforsikringen (1884) og endelig Indførelsen af en Invaliditets- og Alderdomsforsikring i Henhold til Lov af 22. Juni 1889 (ændret ved Lov af 13. Juli 1899, efter hvilken den betegnes som en Invaliditetsforsikring). Invalideforsikringen var bestemt til, i alt Fald foreløbigt, at sætte

Kronen paa den tyske Socialforsikring*). Man var klar over, at den sidste Opgave ikke kunde løses uden et betydeligt Statstilskud, medens Midlerne iøvrigt i lige store Dele skulde skaffes tilveje af Arbejdsgivere og Arbejdere.

Uden Sammenligning var Invalideforsikringen den vanskeligste Del af den tyske Socialreform. Man behøver jo blot at tænke paa de ganske smaa ugenlige Bidrag, som skulde indsamles fra alle Tysklands Arbejdere, og som, da Understøttelsernes Tilkendelse var betinget af en vis Ventetid og deres Størrelse af Bidragenes Højde og Varighed, nøje maatte kunne konstateres for hver enkelt af de mange Millioner Arbejdere. Man kan i alt Fald forstaa den tyske Rigsdagsmand, som udtalte, at Loven var et Spring (ikke, som fra anden Side sagt, ud i Mørket, men) ud i en klart oplyst Afgrund. Men Bismarck vilde Loven, og Kejseren personlig lagde sin Indflydelse i Vægtskaalen ved en Henvendelse til de Konservatives Førere, og under et stærkt Pres fra oven blev Loven vedtaget med et knebent Flertal, under Modstand fra Centrums, Fremskridtspartiets og Socialdemokraternes Side.

Med tysk Energi gik man i Gang med Gennemførelsen af Loven, som imidlertid i Begyndelsen — som jeg ogsaa af personlige Erfaringer kan bevidne**) —

*) Der staar endnu Børne- og Enkeforsikringen tilbage; i visse Kredse var der Stemning for at give denne Fortrinet for Alderdoms- og Invalideforsikringen, og endnu staar den paa Programmet i Tysklands ledende Kredse, om man end er klar over Sagens overordentlig store økonomiske Rækkevidde.

**) Ejendommeligt er den af Forfatteren omtalte Mistro fra den lavere stillede Befolknings Side om, at Staten lukrerer ved Forsikringen. Jeg kan bekræfte dette ved følgende selvoplevede

var forhadet i vide Kredse af Befolkningen, og som i Almindelighed gik under det spottende Øgenavn »das Klebgesetz«, da man opkrævede Bidragene ved Indklæbning af Forsikringsmærker paa Kort, udstedte for hver enkelt Forsikret. Med Interesse erfarer man nu af den foreliggende Beretning, at Stemningen mod Loven, skønt denne i Dele af Riget endnu er upopulær, saaledes navnlig i Bayern, hvor man endog i ret stort Omfang har vidst at komme uden om Forsikringen, dog i det hele er betydelig gunstigere, ja selv Fremskridtspartiet, der altid har været imod enhver Art af Tvang paa dette Omraade, og en Del af Socialdemokraterne er nu ikke længere principielle Modstandere af Loven, om der end selvfølgelig er meget, som Socialdemokraterne vil have ændret ved samme. Denne Strømkæntring, tror jeg, maa for en stor Del forklares derved, at i Forhold til de Ofre, som paalagdes Befolkningen ved Forsikringen, var Størrelsen af de udbetalte Summer i Begyndelsen ringe, medens dette Forhold allerede nu er betydelig forbedret. Saaledes udbetaltes der i Renter og andre Ydelser til de Forsikrede i 1893 c. 16,2 Millioner Mk., i 1903 derimod 86,4 Millioner Mk., og Udbetalingerne samlede Beløb vil endnu vokse i lange Tider. Forfatteren sætter ogsaa Stemningsomslaget i Forbindelse med, at Forsikringsanstalterne i de senere Aar ved Hjælp af de uhyre Kapitaler, som de administrerer, i stedse stigende Omfang støtter Opførelsen af store Tuberkulosesanatorier

Eksempel. Et Bybud, som bar mit Tøj til Jernbanen, og som jeg spurgte, om han var forsikret, saa paa mig med store Øjne og svarede: »Nein, der Staat verdient ungeheures Geld durch dieses Gesetz«.

og andre Helbredelsesanstalter, og derved har taget Kampen op mod selve Invaliditetsaarsagerne. Dette paaskønnes fra alle Sider og af alle Befolkningsklasser. Derimod er der endnu megen Misfornøjelse med de lave Invaliderenter, som ofte ikke er i Stand til at dække Udgifterne ved selv det tarveligste Livsophold, saaledes at Rentenyderne meget ofte falder Fattigvæsenet til Byrde. I 1902 udgjorde den gennemsnitlige aarlige Invaliderente i Tyskland 149,74 Mk. (c. 134 Kr.). Særlig i Byerne klages der over, at Understøttelserne er saa smaa, at Rentenyderen umuligt kan leve af dem alene. Paa Landet, hvor Livet er betydelig billigere og former sig paa en anden Maade, gaar det bedre, til Trods for at Renterne er mindre end i Byerne, og navnlig skal Loven have haft en meget heldig Indflydelse paa Aftægtsforholdene, nu da de gamle Arbejdere er i Stand til at yde et lille sikkert Vederlag for deres Ophold hos Børn eller andre Slægtninge. Fra at være knap nok taalte, bliver de gamle Mennesker nu velkomne Gæster. Naar der — og ikke med Urette — klages over, at Understøttelserne er saa smaa, maa det dog tages i Betragtning, at deres Gennemsnitsstørrelse stadig har været og endnu i lang Tid (paa Grund af Forøgelsen i den tilbagelagte Ventetid) vil vedblive at være i Stigning.

En Skyggeside ved et Tvangsforsikringssystem i Sammenligning med frie Kasser er det, at de tilsikrede Goder ikke af Befolkningen føles som saadanne, fordi de er tilvejebragte uden dennes egen Medvirkning. Ganske vist er der i Tyskland gjort hæderlige Bestræbelser for at faa Lægmandselementet med i Administrationen af Invalideforsikringen; men Forfatteren

giver her interessante Oplysninger om, i hvor ringe Grad dette er lykkedes. Vel er Forholdet dette, at Repræsentanter for saavel Arbejdsgiverne som for de Forsikrede har Plads i Forsikringsanstaltens Bestyrelser; men de nævnte Repræsentanter tager som Regel slet ikke Del i de løbende daglige Forretninger og har ingen som helst Indflydelse paa Afgørelsen af de fundamentale Spørgsmaal om Berettigelse til Rente-nydelse, Renternes Fastsættelse m. m. Ordningen er her denne, at Invaliditetssagerne forberedes af Underøvrigheden, der bl. a. skal skaffe de Ansøgningerne støttende Oplysninger om Arbejdsudygtighed m. m. Fra Underøvrigheden gaar Ansøgningerne til Forsikringsanstalterne, hvor Embedsmændene faktisk er ene-raadige, og først i Voldgiftsretterne kan Lægmands-elementet gøre sig gældende. Der er fra Regeringens Side gjort et mislykket Forsøg paa at raade Bod paa de nævnte Ulemper. Forslaget gik ud paa, at der i et Antal af omtrent 1000 skulde oprettes stedlige Organer for Forsikringsanstalterne, de saakaldte Rentestellen, der foruden af en Embedsmand skulde bestaa af lige mange Repræsentanter for Arbejdsgiverne og for de Forsikrede, og som skulde overtage Underøvrighedernes Funktioner, men til hvilke Centraladministrationen tillige skulde kunne overdrage Fastsættelsen af Renterne. Men Forslaget blev under Forhandlingerne i Rigsdagen beklippet, og Rentekontorerne blev paa forskellig Maade gjort afhængige af Forsikringsanstalterne, hvad de mindst af alt burde være, og det foreløbige Resultat af Lovens Bestræbelser paa dette Punkt er Oprettelsen af et enkelt Rentekontor i Beuthen i Øvre-Schlesien, hvilket Kontor tilmed er uden Ind-

flydelse paa Renternes Fastsættelse. Af de store Reformplaner er der saaledes i Øjeblikket kun blevet en plukket Høne tilbage; men der er dog maaske skabt Grundlaget for en betydningsfuld Udvikling i mere end én Retning. Thi hvor megen Beundring man end maa nære for den i Tyskland gennemførte Arbejderforsikringspolitik, kan det ikke nægtes, at den hele Bygning, som den nu er, med sine forskellige Organisationer til Gennemførelse af de enkelte Forsikringsgrene og for Sygeforsikringens Vedkommende endda med en broget Blanding af forskelligartede Kasser paa samme territoriale Omraade, i høj Grad bærer Mærket af at være skabt ved en stykkevis Lovgivningsvirksomhed, der lader Systemets enkelte Dele uden nøjere indbyrdes Forbindelse. Derfor sysler det tyske Kejserriges fremskuende Socialpolitikere ivrigt med Tanken om en Sammensmeltning af de enkelte Forsikringsgrene. Men den nye Organisation vil, hvad enten den bliver mere eller mindre omfattende, ved Siden af en Centralorganisation kræve lokale Institutioner, hvori baade Arbejdsgivere og Arbejdere er repræsenterede, og som ikke er større end at Repræsentanterne faar en virkelig Indflydelse paa Forsikringens Udførelse i det daglige Liv.

Ejendommelig for det tyske System er den allerede omtalte Opkrævning af Bidragene gennem Indklæbning af Forsikringsmærker. Forfatteren giver nærmere Oplysninger om den hele Mekanisme og hvorledes den virker. I Tyskland er Meningerne stærkt delte, om man skal bevare Mærkesystemet, som man bebrejder, at det er meget indviklet og besværligt for Befolkningen, og at det navnlig, naar Arbejdsgivere og Arbejdere

er enige, aabner Muligheden for en udstrakt Ikke-opfyldelse af Lovens Fordringer, hvorpaa der fremdrages opsigtsvækkende Eksempler.

Jeg har maattet indskrænke mig til at fremdrage nogle enkelte Sider af Kandidat Sørensens Fremstilling, som fortjener at læses af socialt interesserede Mennesker. Bogen giver nemlig ikke alene en solid Viden om selve Loven, men ogsaa om, hvorledes den føres ud mellem Befolkningen og bedømmes af denne. Man mærker, at Skildringen ikke blot er fremkommet ved flittigt Studium af Bøger og Aktstykker, men ogsaa ved Selvsyn ude i det virkelige Liv.

Cordt Trap.

